

Ion Jurca ROVINA

Aduși, goi, în cușcă, într-un laborator cu savante

Teatrul Maghiar „Csiky Gergely” din Timișoara și-a stabilit reperul valoric pentru întregul parcurs al noii stagiuni, impus de regizorul Alexander Hausvater cu premiera spectacolului *Don Juan și Faust*, montat (precum e anunțat pe afiș) „după un text” de Christian Dietrich Grabbe. Adică, un „pretext”, cum am fi tentați să credem? Mai degrabă, piesa dramaturgului german de la începutul secolului XIX, revendicat de către expresioniști drept un precursor, e preluată (cu reducere de text) ca fiind provocatoare pentru o adaptare la ideea de spectacol actual, problematic, incitant pentru public. Sigur, e vorba de două prototipuri masculine, de două *mituri* exploatate nu doar în teatru, proteice legende pentru fantezia creației, supuse unor multiple unghiuri de interpretare sau unor experimente de disecare în registre morale sau psihologice. Regizorul Alexander Hausvater ne propune o adevărată disecție în timp a existenței celor doi renumiți performeri masculini, într-un laborator experimental cu un nedisimulat sadism feminist (savantii sunt femeile). „Incizia” se produce la rece, într-un mediu (chiar pot fi depistate ca elemente și apa și focul) plurivalent, cu efect spectacular, se înțelege, în complicitatea regizorală și a scenografiei Florilenei Popescu.

Sala mare, de Studio, servește longitudinal la sincretizarea întregului artistic cu mai multe locații – pupitrul computerizat, spațiul întins pentru scene și desfășurări coregrafice, intrările, ecranul din fundal. Din spate, spectatorii asistă parcă la o ecranizare SF, la un film cu teste experimentale, între reproducere fotografică și proiecții de realitate. Ecranul e memoria cu imagini din trecut (configurări portretistice, scheletice) sau cu simbolice escaladări de infern, unde va străluci biruitor Mephisto... În sală (laborator), cei doi bărbați istorici (legendari) sunt aduși pe rând în cuști, în înfățișare adamică, precum niște specimene de test (în hol, înainte de a intra în sală, spectatorii au vizionat mai întâi o cușcă piramidală din sticlă cu doi câini, flancată de alte mici animale „deținute“). Adică, sunt dezbrăcați la propriu, pentru a fi apoi îmbrăcați să-și joace rolurile, în repetate reveniri, lăsați să se exprime prin propriile fapte acuzatoare.

Don Juan, cuceritorul de inimi „nevinovate“, orgoliosul și, în cele din urmă, ucigașul, în interpretarea pasională, umanizat caracterială a lui Balázs Attila, o pierde pe nobila și frumoasa Donna Anna, chiar dacă îi înlătură prin crimă logodnicul, senior *Octavio* (Eder Enikő), ajutat de slugarnicul *Leporello* (Laszlo Peter). Fascinanta Anna, într-o imagine de reală seducție a Alinei Reus, va cădea pradă în brațele cinicului Faust, surprins de Demeter András în ipostaza unui abstract dispreț de filosof, iar după ce este întinerit mefistofelic, în cea de pământean, acum violent din iubire, dar și din invidie, ucigaș sub narcoza demonică. Câștigător este diavolul, Mephisto, – cu spiritul-i malefic insinuat de către actrița Tokai Andrea – care se instalează biruitor de coborârea eroului său în iad, pe fundalul ecranului.

Quod erat demonstrandum; experimentul savantelor a fost amuzant, orgoliul feminin este răz bunat, relicvele romantice, cu dramele și păcatele lor sunt privite cu ironie pe ecranul viitorului. O parodie feministă? O demitizare a legendarilor eroi europeni, cu recurs la pedeapsă creștină? Efectul răcirii sufletului pe planeta care se încălzește? Oricum, ca să nu ne pierdem umorul, după o atare disecare și argumentare, sexul feminin ar avea motive suficiente să susțină clonarea.

Dincolo însă de *mentalul* său regizoral, nu știu în ce măsură perceput sau amplificat, spectacolul prinde la public și prin sincretismul artistic. Întreaga trupă se supune firului director, sugerat de acționarea la computere, mișcarea are ritm, costumația plasticizează adecvat. Există o tehnicitate impusă. Reprizele coregrafice cu efect, pregătite de Wolff Hugo, potențează și delimitează aducerile la rampă ale protagoniștilor, iar muzica lui Vlaicu Golcea vibrează vocal sau prin instrument și stabilește o comunicare interiorizată a stărilor. Unda evidentă de onirism, cu surrealism plastic, ca și efectele imaginii luxuriante încântă privirea, care e provocată și de șocul nudității – în bună măsură, motivată, – a protagoniștilor, dar e mai puțin reținută în exclusivitatea spectacolului de goliciunea în acuplarea din apă, chiar dacă prin șocul transportării adamice a moartei în brațe se mizează pe recurs la emoție.

Un spectacol de expresie postmodernă al unui mare regizor al zărilor contemporane europene și de peste ocean. O idee dramatică propusă și convertită în viziune cu finețe și lux și cu o pigmentare de savoare.

Teatrul Maghiar „Csiki Gergely“ Timișoara – Don Juan și Faust, după Christian Dietrich Grabbe. Traducerea din germană: Molnar Imre. Regia: Alexander Hausvater. Scenografia: Florilena Popescu. Coregrafia: Wolff Hugo. Muzica originală și sound design: Vlaicu Golcea; voce: Eder Enikő; violoncel: Alexandra Guțu. În distribuție: Balázs Attila (*Don Juan*), Demeter Andras (*Faust*), Alina Reus (*Donna Anna*), Tokai Andrea (*Mephisto*), Laszlo Peter (*Leporello*), Magyar Etelka (*Lisetta*), Eder Enikő (*Senior Octavio*), Borvely Emilia (*Guvernatorul*), Asztalos Geza (*Senior Rubio*), Matray Edith (*Senior Negro*), Daniela Bostan Popa (*Șefa laboratorului de știință*), Lorincz Rita, Balintheyyi Pap Anita, Tar Monika, Tanko Erika (*savante*). Premiera: 20 septembrie 2005.